

ВИЗНАЧЕННЯ ОСНОВНИХ ЕТАПІВ, ЩО СПРИЯЮТЬ РЕАЛІЗАЦІЇ МІЖПРЕДМЕТНИХ ЗВ'ЯЗКІВ

В.П. Сидорко, аспірант

Теоретично обґрунтовано етапи і відповідними підетапами, що сприяють реалізації міжпредметних зв'язків; на прикладі подання нового матеріалу (лекція) розкрито покрокове засвоєння і зв'язок з іншими дисциплінами.

Міжпредметні зв'язки, етапи, підетапи, реалізація, професійно-орієнтовані дисципліни.

Постановка проблеми в загальному вигляді. У сучасних ринкових умовах майбутні фахівці повинні оволодіти фундаментальними теоретичними знаннями й конкретними практичними вміннями розв'язувати складні виробничі завдання (коли цілі багатоаспектні, а час на їх реалізацію – обмежений). Серед найрізноманітніших шляхів, які ведуть до вирішення означеної проблеми, – застосування міжпредметних зв'язків, що забезпечує підвищення ефективності освітнього процесу.

Мета статті – визначити етапи реалізації між предметних зв'язків у процесі викладання професійно орієнтованих дисциплін з галузі знань «Геодезія і землеустрій».

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Міжпредметні зв'язки завжди привертали і привертають увагу вчених не одно десятиліття. Проте і донині відсутнє єдине тлумачення цього поняття. Так, І.Зверев, В.Максимова вважають, що міжпредметні зв'язки – це дидактична форма гносеологічного принципу системності, яка є необхідною і суттєвою ланкою сучасних методологічних основ процесу навчання, оскільки започатковує утворення системи; Ю.Дик, Л.Зоріна, С.Капіруліна, Л.Паламарчук, М.Сорокін, С.Тадиян, Г.Щукіна трактують їх як дидактичну умову, яка забезпечує не тільки систему знань учнів, а й розвиток їхніх пізнавальних здібностей, активності, інтересу, розумових операцій, тощо; Н.Лошкарьова, П.Новиков, С.Рошкова та ін. доводять існування і вузькометодичного розуміння міжпредметних зв'язків як засобу, що забезпечує згоду між навчальними програмами та підручниками з різних предметів; С.Гончаренко – як взаємне узгодження навчальних програм, зумовлене системою наук і дидактичною метою [1]; О.Савченко – як дидактичний засіб, який передбачає комплексний підхід до формування й засвоєння змісту освіти, що дає можливість здійснювати зв'язки між предметами для поглибленого, всебічного розгляду, найважливіших понять, явищ, вони є результатом узагальнюючих дій, розвивають системне мислення; розглядає

міжпредметні зв'язки, як самостійну систему С.Батишев; як систему взаємопов'язаної діяльності різних викладачів, а також як систему роботи викладача й учнів – П.Кулагін [4]; В.Моторіна міжпредметні зв'язки визначає, як складовий компонент навчання, які потребують дотримання дидактичних принципів: науковості, системності, свідомості [5]; М.Берулава, Р.Гуревич, І.Козловська – як один з рівнів інтеграції; Л.Демінська [2], Д.Кірюшкін, П.Новіков, М.Пак, В.Сидоренко, Ф.Соколова, А.Усова, В.Федорова та інші – як дидактичну умову; В.Максимова, В.Янцен вважають міжпредметні зв'язки як засіб комплексного підходу до навчання й виховання, а Г.Варковецька, Е.Гожлінська, Ф.Шльосек – як одну з форм інтеграції; О.Музальов визначає міжпредметні зв'язки як засіб підвищення педагогічної майстерності, А.Єрьомкін – як технологію навчання [3], а В.Бевз – як необхідний елемент предметної системи навчання.

Виклад основного матеріалу. Анкетування викладачів і студентів, аналіз теоретичного матеріалу дозволив виділити певні етапи формування міжпредметних зв'язків у процесі вивчення професійно-орієнтованих дисциплін.

На першому (*підготовчому*) етапі викладач з'ясовує роль і місце дисципліни у структурно-логічній схемі із спеціальності; знайомиться з галузевими стандартами вищої освіти (освітньо-кваліфікаційна характеристика і освітньо-професійна програма), навчальним планом, в яких визначені знання і вміння, змістовні модулі з дисципліни, кількість кредитів, винесених на вивчення певної дисципліни.

На другому (*пропедевтичному*) етапі відбувається розробка навчально-методичного комплексу дисципліни, що містить навчальну програму дисципліни, робочу навчальну програму, структурно-логічну схему, змістові модулі, календарно-тематичний план, конспекти лекцій, критерії оцінювання знань студентів, орієнтовний перелік питань для самоконтролю знань студентів, методичні рекомендації до виконання практичних і лабораторних робіт, виконання курсового проекту.

Одне з головних місць на цьому етапі належить розробці структурно-логічної схеми вивчення дисципліни, де безпосередньо зазначаються ті, які забезпечують вивчення певної дисципліни, а також ті, які забезпечує безпосередньо викладач. Вважаємо за доцільне виокремлення тем, які забезпечують вивчення дисципліни, а також виокремлення тем з цієї дисципліни, які будуть використані при вивченні інших дисциплін. Структурно-логічна схема дає уявлення про реалізацію міжпредметних зв'язків.

Третій (*мотиваційний*) етап залежно від змісту заняття містить декілька підетапів.

І підетап – мотивація початку роботи, первинна мотивація.

На початку заняття студент повинен зрозуміти, що корисного і нового він дізнається на ньому, де може застосовувати набуті знання. Викладач може використати кілька видів спонукання студентів до навчальної діяльності: 1) активізувати мотиви, що виникли на попередніх заняттях; 2) збудити мотиви незадоволеності своїми результатами; 3) посилити мотиви орієнтації на попередню діяльність; 4) посилити мотиви здивування, зацікавленості.

Мотивація буде суттєвішою, якщо студент зіштовхнеться з індивідуальними проблемами матеріалу. Педагогічні дослідження підтверджують, що найвищих результатів досягають ті студенти, у яких викладач позитивно оцінює навіть незначні успіхи. Важче навчатися тим, кому педагог лише вказує на помилки і недоліки, і кого дуже рідко хвалить. І, звичайно, найнижча успішність у тих студентів, яким викладач взагалі не повідомляє про їхні успіхи на занятті.

II підетап – мотивація виконання роботи, закріплення і підсилення первинної мотивації.

На цьому підетапі викладач орієнтується на широкий спектр пізнавальних і соціальних мотивів навчання. Можуть бути використані чергування різних видів діяльності: репродуктивних і пошукових, усних і письмових, індивідуальних і фронтальних.

Крім того, формуванню мотивації сприяє зацікавленість студентів методом викладу матеріалу: цікаві приклади, досліди, парадоксальні факти, історичні екскурсії; незвична форма подання матеріалу, що викликає здивованість в студентів; емоційність мови педагога; пізнавальні ігри; дискусії; аналіз життєвих ситуацій; вміле застосування викладачем заохочення.

Особливого значення при цьому набуває вміння студента вчитися. Це передбачає, що студент має: 1) зрозуміти, що таке знання; 2) досягнути поставлені цілі, у роботі та суспільно корисній діяльності; 3) знати, як людина оволодіває знаннями і що засвоєння знань забезпечуються увагою, сприйняттям, усвідомленням, узагальненням і запам'ятовуванням; 4) привчати себе до постійного повторення пройденого матеріалу, прагнути дізнаватися більше.

Особливу увагу викладач має приділяти оцінці навчальних досягнень студентів, підключати їх до самоконтролю і самооцінки.

На формування позитивної мотивації впливає спосіб ознайомлення студентів з оцінкою. Викладач аргументовано пояснює студентам чому саме таку оцінку вони отримали.

III підетап – мотивація завершення заняття (результативність, постановка цілей на майбутнє).

Важливим на цьому підетапі вбачаємо вихід студента із діяльності з позитивним власним досвідом і виникнення позитивної установки на навчання у майбутньому, тобто позитивної мотивації перспективи. Для її формування не завжди доцільно вести мову про

успіхи студентів. Важливо також показати і слабкі місця, щоб сформувані об'єктивне уявлення про власні можливості. Це зробить їх перспективну мотивацію більш дієвою.

Завдання викладача полягає у забезпеченні постійних мотиваційних дій студента на всіх підетапах заняття.

Таким чином, підтримка викладачем різних видів мотивації на окремих етапах заняття сприяє внутрішньому зв'язку між його частинами, наповнює кожний підетап психологічним змістом. Адже кожний підетап заняття – це специфічна за мотиваційним змістом психологічна ситуація. Щоб побудувати психологічно грамотну структуру заняття, викладачу доцільно кваліфіковано планувати ту частину розвиваючих і виховних задач, яка пов'язана з мотивацією та реальним станом уміння вчитися у студентів.

Правильність вибору стратегії і тактики навчання на занятті сприяє повноцінному гармонійному розвитку особистості в цілому. Розвиток позитивної мотивації на занятті – це один із засобів розвитку особистості студента.

На четвертому (виконавському) етапі відбувається реалізація міжпредметних зв'язків при викладанні матеріалу навчальної дисципліни та виконання лабораторно-практичних робіт.

На п'ятому (заключному) етапі перевіряється рівень засвоєння студентами навчального матеріалу і реалізація міжпредметних зв'язків

Як приклад опишемо етапи викладання лекції з використанням міжпредметних зв'язків.

Як форма навчання у вищій школі, лекція виконує певні функції (А. Алексюк, З. Курлянд): інформаційну (передбачає передавання адаптованої для студентів інформації); орієнтовну (розкриває генезис теорій, ідей: коли, ким вони вивчалися, якими причинами спонукались; список рекомендованої до лекції літератури); пояснювальну, роз'яснювальну (передбачає розкриття сутності наукових понять, їх визначень, тлумачення кожного слова, що належать до структури визначення); переконувальну (полягає у використанні аргументації, логічної доказовості, на основі чого усвідомлюється наукова інформація, що стає базою для формування у студентів наукових поглядів і переконань); систематизуючу (передбачає структурування всього масиву знань з певної дисципліни); стимулюючу (спрямована на пробудження інтересу до навчальної інформації з певної науки); виховну і розвивальну (передбачає оцінювання явищ, фактів, процесів, які розглядаються на лекції, розвиток мислення, уваги, уяви, пам'яті та інших пізнавальних здібностей).

У процесі вивчення **нового матеріалу** з дисципліни «Геодезія» на тему: «Побудова плану теодолітного знімання», студентам пропонується вивчення таких питань:

1. Побудова координатної сітки.
2. Нанесення точок на план по координатах.
3. Нанесення на план елементів ситуації.
4. Оформлення плану.

За структурою – це лекція-бесіда, що передбачає у процесі діалогічного спілкування володіння студентами знань з раніше вивчених дисциплін.

1. Виклад нового матеріалу з побудови координатної сітки передбачає знання студентами позначень і розмірів основних форматів для креслення з дисциплін «Топографічне і землевпорядне креслення», «Стандартизація». Дисципліна «Геодезія» враховує набуті студентами знання з тем «Масштаби», «Орієнтування ліній на місцевості і на плані». Внаслідок цього студенти повинні пам'ятати, що аркуші форматів встановлені міжнародним стандартом та об'єкти графічного зображення орієнтуються на аркуші паперу в напрямі північ-південь.

Для побудови плану за координатами слід спочатку визначити у відповідності до масштабу розміри формату паперу для розміщення плану. Для цього визначають різниці між X_{min} і X_{max} , Y_{min} і Y_{max} . Одержані різниці ділять на основу заданого масштабу і одержують горизонтальні (по Y) і вертикальні (по X) розміри.

Наприклад, треба побудувати план в масштабі 1:5000. З відомості координат вибираємо $X_{max} = 383,61$; $X_{min} = -443,44$; $Y_{max} = 889,63$; $Y_{min} = 0$.

Тоді, $(X_{max} - X_{min}) : 50 = 16,5$ см ; $Y_{max} - Y_{min} : 50 = 17,8$ см.

Крім того, зверху і знизу відносно плану для написів, таблиць і іншого залишають біля 18 см (зверху -10, знизу – 8 см), справа і зліва – по 10 см. Тоді розмір формату $16,5 + 18 = 34,5$ см; $17,8 + 20 = 37,8$ см.

Визначивши розміри листа, розпочинають побудову координатної сітки у вигляді сітки квадратів з стороною 10 см (для планів масштабу 1:25000 – 8 см) за допомогою циркуля вимірника і масштабної лінійки, лінійки Дробишева, кординатографа та ін.

З шкільного курсу «Геометрія» студенти повинні мати попередні знання про види геометричних фігур та їх розв'язування.

Побудова координатної сітки за допомогою циркуля вимірника і масштабної лінійки застосовується для планів невеликих розмірів. Для цього на листі паперу проводять діагоналі і від точки їх перетину вимірником на них відкладають однакової довжини відрізки 20-25 см. Одержані точки сполучають олівцем. В результаті одержують прямокутник. Взнявши в розхил циркуля на масштабній лінійці відрізок 10 см, відкладають його на сторонах прямокутника з кінців однієї з

сторін. Протилежні точки сполучають лініями. Побудовану координатну сітку перевіряють циркулем-вимірником і масштабною лінійкою. Довжина діагоналей повинна бути 14,14 см і 11,31 см або відхилитися не більше, чим на $\pm 0,2$ мм. Вертикальні лінії сітки приймають за паралельні осі X, а горизонтальні – осі Y.

Для побудови лінійкою Дробишева необхідно прикласти лінійку горизонтально, паралельно нижньому краю паперу і по скошеному ребру її провести горизонтальну лінію довжиною 40-60 сантиметрів. Перемістивши вікна лінійки на цю лінію зробити тонким олівцем засічки у вікнах 0 см, 10 см, 20 см, 30 см, 40 см, 50 см. Повертаємо лінійку приблизно на кут 90° прикладаємо нуль лінійки до 0 см на прокресленій лінії і у вікнах лінійки 10 см, 20 см, 30 см, 40 см робимо тонким олівцем засічки. Приклавши 0 лінійки до позначки на горизонтальній лінії 40 см або 50 см із вертикальним штрихом 50 см, або 50 см із вертикальним штрихом 30 см. Це буде побудований перший прямий кут 90° . Потім приклавши лінійку нулем до позначки на горизонтальній лінії 40 см або 50 см встановлюємо лінійку приблизно вертикально і у вікнах лінійки 10 см, 20 см, 30 см, 40 см, 50 см проводимо тонким олівцем по скошених краях вертикальні засічки. Приклавши 0 лінійки до позначки на горизонтальній лінії 0 по краю лінійки або по штриху 50 см проводимо засічку. Таким чином буде побудовано другий прямий кут 90° , Укладаємо лінійку між двома верхніми штрихами і перевіряємо правильність побудови (при неспівпаданні побудову слід перевірити і уточнити). Після контролю проводимо на верхній лінії засічки 0 см, 10 см, 20 см, 30 см, 40 см, 50 см. З'єднуємо горизонтальні і вертикальні штрихи (відповідно вгорі і внизу, зліва і справа) і одержуємо координатну сітку із стороною 10 см. Довжини сторін і діагоналі слід перевірити розхилом циркуля 10 см і 14,14 см (допускається розходження не більше 0,2 мм).

Використовуючи набуті знання з дисципліни «Геодезія» (розділи: «Відображення поверхні Землі в цілому та по частинах», «Масштаби»), а також знання про системи координат на площині з шкільного курсу предмету «Геометрія» студенти підписують сітку починаючи з нижнього лівого кута, якому присвоюють координати менші від найменших, згідно відомості координат і кратні 10 сантиметрам заданого масштабу.

2. Для нанесення точок на план по координатах необхідно застосувати знання, отримані з предмету «Географія» (розділ «Визначення прямокутних координат точок та відстаней між точками») та дисципліни «Геодезія» (розділ «Масштаби»).

Наприклад, А (543,4; 218,00)

По обох вертикальних сторонах даного квадрата відкладають уверх за допомогою поперечного масштабу та вимірника залишок абсциси точки (43,4). По горизонтальних сторонах вправо

відкладають залишок ординати точки над ординатою лівої сторони квадрата (18).

Приклавши ребро лінійки до горизонтальних міток, прокреслюють коротку лінію в передбачуваному місці розміщення точки. Прикладають лінійку до вертикальних рисок, прокреслюють штрих так, щоб він перетнув перший. Перетин цих штрихів і визначає положення точки. Аналогічно наносять всі точки.

Правильність накладання двох сусідніх точок перевіряють за довжиною горизонтального проложення і дирекційним кутом між ними. Для цього беруть в розхил циркуля-вимірника на поперечному масштабі відрізок, рівний горизонтальному прокладанню. Розходження між точками не повинно перевищувати 0,2 мм.

Правило: не перевірявши правильність нанесення двох точок по віддалі між ними, не приступати до нанесення наступної точки.

3. Для нанесення на план елементів ситуації використовуються знання, набуті студентами у процесі вивчення дисципліни «Геодезія» (розділи: «Найпростіші способи знімання», «Проведення теодолітного знімання місцевості»)

Нанесення виконується згідно абрисів і у відповідності із способами зйомки, якими велись польові роботи. Контури, зняті **способом перпендикулярів**, наносяться за допомогою лінійки і прямокутного трикутника.

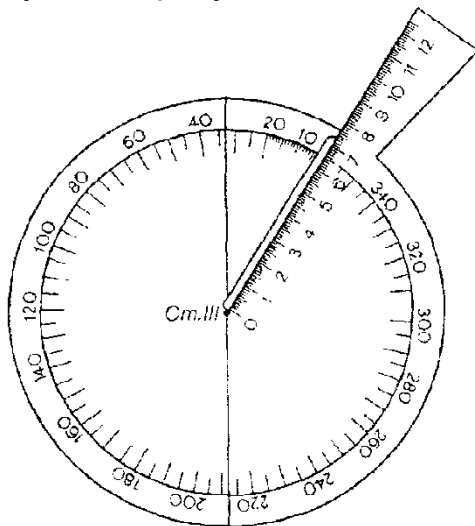

Рис. 1 Тахеограф

Позначаємо її умовним знаком. Для нанесення точок знятих полярним способом, транспортір вкладають центром в точці, що відповідає точці стояння приладу і повертають так, щоб він показував на лінії прив'язки відлік, отриманий в польових умовах (00000).

Після цього по транспортиру відмічають голкою відліки на точки контура місцевості, зняті з абрису, або вказані в таблиці.

За допомогою лінійки відкладаємо в масштабі плану відстані до основ перпендикулярів, вказані на абрисі. Трикутником встановлюємо перпендикуляри в точках і за допомогою масштабної лінійки і вимірника відкладаємо їх величину, вказану на абрисі. Вершини перпендикулярів з'єднуємо прямими лініями і одержуємо межу контура.

Одержані точки контура зображують відповідними лініями, а також умовними знаками. Із усіх умов раціональніше користуватись для нанесення контурів, знятих полярним способом, допоміжним приладом – тахеографом. Тахеограф (рис. 1) являє собою виготовлений з оргскла (плексигласу) круговий транспортир, по колу якого нанесено поділки через 30'. Оцифровка поділок виконана проти ходу годинникової стрілки. Вздовж нульового радіуса транспортира розташована лінійка з міліметровою шкалою, початком якої є отвір у центрі круга, в який при роботі вставляють голку.

Для нанесення точок знятих способом обходу використовують транспортир і масштабну лінійку. Перед нанесенням слід проконтролювати виміряні кути і вивести при необхідності поправки.

При нанесенні точок знятих **способом куткових засічок** використовують транспортир за допомогою якого будують горизонтальні кути, вказані на абрисі. Точка перетину відкладених напрямів дає нам положення предмета місцевості на плані.

Для нанесення точок знятих способом **лінійних засічок** використовують циркуль і масштабну лінійку. Спочатку роблять розхил циркуля, що відповідає відстані від точки стояння до предмета в масштабі і проводять дугу, потім другим радіусом від іншої точки що відповідає відстані від неї до предмета в масштабі, другу дугу. Точка перетину дуг визначить положення предмета на плані.

Для точок, знятих **способом обходу**, можуть бути обчислені координати, за якими їх наносять на план. Значення кутів і віддалей, наведених в абрисі, на плані не показують.

5. Виконавши поетапно всі роботи, приступаємо до оформлення плану. Для його побудови та якісного оформлення студентам необхідні вміння, отримані при вивченні дисципліни «Топографічне та землепорядне креслення» (розділ «Оформлення плану теодолітної зйомки»).

План оформлюється тушшю, а в разі потреби – фарбами відповідно до умовних знаків знятих угідь і предметів місцевості. Координатну сітку показують в залежності від прийнятого масштабу побудови синьою або зеленою тушшю хрестиками 6х6 мм (перетин осей) і підписують чорною тушшю координати. Проти лінії окружної межі полігона дробом показують у чисельнику – румби, у знаменнику – горизонтальні проложення ліній. Риска дробу повинна бути паралельною до осі ординат і знаходитись приблизно 1 см від лінії. Гідрографію показують голубим або зеленим кольором в залежності від прийнятого масштабу.

У точках зовнішньої межі, розташованих на межі з різними землекористувачами, проводять стрілки і ставлять заголовні букви алфавіту (А, Б, В). У верхній частині листа плану підписують «План

землекористування (землеволодіння) ..... (зазначають назву підприємства, власника або користувача) .....району ..... області». Справа плану розміщують таблицю «Експлікація угідь» з їх переліком, позначених умовними знаками та площею. З лівого боку внизу розміщують опис суміжних землекористувачів, наприклад *від А до Б – землі фермерського господарства «Нива»*».

Числовий масштаб на кресленні розташовується в нижній частині робочого поля на віддалі 1 см від лінії внутрішньої рамки або під заголовком та в штампі графічної частини. В нижній частині він завжди супроводжується іменованим масштабом з поясненням скільки в 1 см – м. Справа внизу креслять штамп, в якому вказують виконавців знімання та осіб, що перевіряли і прийняли роботу з їх особистими підписами, вказують вид знімання, назву землекористування та нумерацію листа.

Лист плану оформляють рамкою, яку викреслюють на віддалі 2 см зліва, з інших боків по 0,5 см. В середині розміщують ще одну рамку по 0,5 см від головної рамки.

При підведенні підсумків лекції викладач з'ясовує ступінь засвоєння студентами викладеного матеріалу. При цьому увага студентів зосереджується на основних етапах побудови плану теодолітної зйомки. Отримані знання будуть використовуватись студентами при виконанні практичної роботи на тему: «Обробка матеріалів теодолітного знімання та складання плану».

У процесі закріплення теоретичних знань за темою «Обробка матеріалів теодолітного знімання та складання плану» з дисципліни «Геодезія» проводиться практична робота, яка вимагає певної специфіки щодо її виконання. Практична робота, маючи розрахунково-графічний характер, передбачає індивідуальне виконання кожним студентом. Кожен студент отримує індивідуальне завдання, виконання якого передбачає здачу звіту. Важливим етапом її виконання є індивідуалізація навчання. Отже, в ході розв'язання задач студенти отримують навички: обробки відомостей координат замкнутого і розімкнутого теодолітних ходів (обробка польового журналу, ув'язка горизонтальних кутів; обчислення дирекційних кутів і румбів ліній; обчислення і ув'язка приростів координат; обчислення координат точок); побудови плану землекористування (розрахунок розміру формату; побудова і оцифровка сітки координат; нанесення точок зовнішньої межі та діагонального ходу на план за координатами, меж контурів; оформлення плану).

Набуті знання і навички будуть застосовані при вивченні дисциплін «Землепорядне проектування», «Земельний кадастр», «Геодезичні роботи при землеустрою», «Фотограмметрія».

Висновок. Отже, нами було виділено й обґрунтовано п'ять основних етапів з відповідними підетапами за яких успішно протікає реалізація міжпредметних зв'язків.

Список використаних джерел:

1. Гончаренко С. У. Український педагогічний словник / С. У. Гончаренко. – К. : Либідь, 1997. – 374 с.
2. Демінська Л. О. Міжпредметні зв'язки у процесі професійної підготовки майбутніх учителів фізичної культури : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.04 / Демінська Лариса Олексіївна. – Донецьк, 2004. – 208 с.
3. Єрьомкін А. І. Реалізація міжпредметних зв'язків – одна із технологій навчання / А. І. Єрьомкін, Н. Б. Андреева // Новітні технології навчання у вищих та середніх учбових закладах : міжнар. наук.-метод. конф., 20 жовт. 1995 р. : тези доп. – Рівне, 1995. – С. 74.
4. Кулагин П. Г. Міжпредметные связи в процессе обучения / П. Г. Кулагин. – М. : Просвещение, 1981. – 96 с.
5. Моторіна В. Г. Міжпредметні зв'язки як головна умова професійної підготовки вчителя математики / В. Г. Моторіна // Пед. науки. – Херсон, 2002. – Вип. 27. – С. 158 – 162.

Теоретически обоснованы этапы с соответствующими подэтапами, которые способствуют реализации межпредметных связей; на примере представления нового материала (лекция) раскрыто пошаговое усвоение и связь с другими дисциплинами.

Межпредметные связи, этапы, подэтапы, реализация, профессионально-ориентированные дисциплины.

Theoretically grounded steps with the relevant substeps, buyout contribute to the implementation of interdisciplinary sviyazey, for example, the presentation of new material (lecture) revealed step by step assimilation and communication with other disciplines.

Interdisciplinary communication, steps, sub-steps, implementation, professionally oriented disciplines.

УДК 378.147.34

ПІДГОТОВКА ТА ПРОВЕДЕННЯ СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ ІЗ ДИСЦИПЛІНИ «СОЦІАЛЬНА ПЕДАГОГІКА»

В.М. Теслюк, кандидат психологічних наук

Т.Ю. Безлегка, магістрантка педагогічного факультету

У статті розкрито основні аспекти підготовки студентів до семінарських занять із дисципліни «Соціальна педагогіка». Подано рекомендації щодо підготовки та проведення семінарів викладачем. Висвітлено вимоги до семінарських занять у вищій школі.

Методика підготовки, методика проведення, семінар, форма навчання.